

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
3104-07

meddelad i Stockholm den 23 september 2008

KLAGANDE

Socialnämnden i Luleå kommun
Box 212
971 07 Luleå

MOTPART

AA

Ombud: Jur. kand. Sofia Tedsjö
Confreere juristbyrå AB
Grev Turegatan 11 C
114 46 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Sundsvall dom den 20 april 2007 i mål nr 3443-06
(bilaga)

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden yrkar att Regeringsrätten ska upphäva kammarrättens dom och fastställa socialnämndens beslut den 7 juni 2006. Socialnämnden anför bl.a. följande. Den sökandes krav på bostadsanpassning gäller en omfattande förändring av bostaden.

Dok.Id 55492

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 5

Expeditionstid
09:00-12:00
13:00-15:00

Telefon
08-561 676 00
Telefax
08-561 678 20

Det gäller ljudisolering av tak, förstärkningar av gipsväggar, byte av dörrar till förstärkta dörrar och byte av toalett till en toalettstol utan vattencistern. – Behov och bedömning av bostadsanpassningsbidrag handhas av annan förvaltning inom kommunen. Ansökan, i det aktuella fallet, om bostadsanpassningsbidrag har avslagits och beslutet överklagades aldrig av den sökande, därav ansökan om insatsen via lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. – Med annan särskilt anpassad bostad avses en av kommunen anvisad lämplig bostad. Med begreppet lämplig bostad avses att bostaden bör ha en viss grundanpassning. Detta kan t.ex. vara höj- och sänkbara köksskåp, bredare dörrar och borttagande av trösklar (se prop. 1992/93:159 s. 87). – Boendeformen annan särskilt anpassad bostad behandlas inte i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna och tas inte heller upp i Socialstyrelsens rättssammanställning. – I skrivelse till regeringen i februari 2003 anför Socialstyrelsen bl.a. följande. Det råder en påtaglig oklarhet och förvirring om insatsen annan särskilt anpassad bostad och hur den förhåller sig till en lägenhet med bostadsanpassning. Få kommuner har fattat beslut om insatsen och det finns anledning att ifrågasätta om det finns behov av den. Ska annan särskilt anpassad bostad finnas kvar som en insats i LSS bör skillnaden i förhållande till insatsen bostad med särskild service för vuxna markeras, t.ex. genom att insatsen preciseras i en egen punkt i 9 § LSS. En justering av sådant slag är önskvärd för att undvika oklarhet om vad för slags bostad som beviljats och därmed oklarhet om hälso- och sjukvårdsansvaret. – Socialnämnden har varit i kontakt med andra kommuner i landet för att ta del av deras erfarenhet kring tillämpning och handläggning av insatsen annan särskilt anpassad bostad enligt LSS. Alla kontaktade kommuner upplever samma svårigheter och saknar rättsfall och stöd i lagstiftningen för att tillämpa insatsen korrekt. Insatsen som en del av 9 § 9 LSS är inte heller en efterfrågad insats i någon kommun. Detta verifieras i Statistiska centralbyråns årliga statistik över insatser enligt LSS nationellt, då insatsen annan särskilt anpassad bostad är en sällan förekommande insats i Sveriges kommuner. I de flesta kommuner finns denna typ av anpassade bostäder i det allmänna bostadsbeståndet och fördelas efter individuella behov av anpassad bostad.

Socialstyrelsen har yttrat sig i målet och anför bl.a. följande.

Frågan i målet är om AA ska beviljas insatsen annan särskilt anpassad bostad enligt 9 § 9 LSS i form av vissa sökta anpassningsåtgärder i den

egna hyreslägenheten. – Socialstyrelsen konstaterar inledningsvis att insatserna enligt LSS är preciserade i lagen. Andra insatser än de i lagen angivna kan inte ges med stöd av LSS. – Enligt 9 § 9 LSS kan en person beviljas bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna. Avsikten med insatsen är att underlätta för personer med svåra funktionshinder att få tillgång till en egen bostad. Av förarbetena framgår att den insats som regleras i 9 § 9 LSS avser rätten till en bostad och att bostaden kan utformas på olika sätt. Vidare framgår att insatsen annan särskilt anpassad bostad avser en av kommunen anvisad lämplig bostad. – AA har redan en egen bostad och ansöker om anpassning av den. Enligt Socialstyrelsens mening innebär insatsen annan särskilt anpassad bostad enligt 9 § 9 LSS en rätt att, genom nämndens beslut, få en bostad och att den bör ha en viss grundanpassning. Socialstyrelsen anser däremot inte att insatsen innebär en rätt att få den egna bostaden anpassad. Bidrag för åtgärder för anpassning av den egna bostaden lämnas istället enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. – Mot bakgrund av det ovan anförda anser Socialstyrelsen att en anpassning av AAs egen bostad inte kan ges med stöd av

9 § 9 LSS. – Oaktat frågan i målet, vill Socialstyrelsen avslutningsvis understryka kommunens ansvar enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453) att medverka till att människor med funktionshinder får bo på ett sätt som är anpassat efter behovet av särskilt stöd.

Sveriges Kommuner och Landsting har också yttrat sig i målet och anför bl.a. följande.

AA har ansökt om särskilt anpassad bostad för vuxna enligt 9 § 9 LSS. Han önskar att insatsen beviljas i form av anpassning av den egna hyreslägenheten om tre rum och kök. Anpassningen avser ljudisolering av väggar och tak, förstärkning av gipsväggar, byte av dörrar till förstärkta dörrar och byte av toalett till en toalettstol utan vattencistern. – Lagtexten ger inte någon närmare ledning avseende vad som faller inom ramen för insatsen annan särskilt anpassad bostad. Uttalandena i förarbetena om att insatsen ska avse en av kommunen anvisad bostad med viss grundanpassning talar dock starkt emot att insatsen kan utgöras av en omfattande anpassning av en hyreslägenhet som inte anvisats av kommunen. I de flesta kommuner finns hyresfastigheter med lägenheter som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder. Det torde närmast vara tillhandahållandet av en sådan bostad, och viss individuell grundanpassning av denna, som avses. – Vidare måste LSS konstruktion i form av rättighetslag beaktas. En kommun som underlåter att tillhandahålla en insats som någon är berättigad till enligt en domstols avgörande ska åläggas att betala en särskild avgift. Ingrepp i en hyresrätt kräver dock fastighetsägarens samtycke. För det fall fastighetsägaren inte samtycker till att åtgärderna vidtas skulle kommunen därför kunna hamna i en situation där verkställighet inte är möjlig. Ett sådant förhållande måste anses

oförenligt med LSS konstruktion. De insatser som avses i 9 § LSS är rimligen endast sådana där kommunen förfogar över möjligheten till verkställighet. – Slutligen kan nämnas att även den omständigheten att förarbetena nämner verksamheten med bostadsanpassning vid sidan av de särskilda insatserna enligt LSS, talar emot att insatsen annan särskilt anpassad bostad för vuxna skulle kunna bestå i omfattande anpassning av den egna bostaden. – Mot bakgrund av ovanstående anser Sveriges Kommuner och Landsting att den insats AA ansökt om inte kan anses utgöra en sådan insats som faller inom ramen för LSS.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Det kan konstateras att Socialstyrelsen inte haft tillgång till alla relevanta fakta vid upprättandet av yttrandet. Den lägenhet som han bor i är anvisad av Luleå kommun. Bostaden ingår dessutom i kommunens bostadsbestånd, dvs. Luleå kommun är fastighetsägare. Bostaden anvisades av kommunens bostadsbolag Lulebo AB. Bostadsbolaget kontaktade hans far och meddelade att kommunen hade en lägenhet åt honom. Detta skedde efter årtal av påtryckningar från hans far och representanter från hans assistansbolag Personal Care. Anvisningen till bostaden skedde i samband med att ansökan om särskilt anpassat boende avlogs. Lägenheten inspekterades av hans far och två representanter från hans assistansbolag tillsammans med representanter från Luleå kommun, närmare bestämt LSS-handläggare och bostadsanpassningsansvarig. – Vad som menas med anvisad bostad framgår inte av förarbetena. Det framgår inte vid vilken tidpunkt som anpassningsåtgärderna ska vidtas eller vid vilken tidpunkt bostaden ska anses vara anvisad. Det som framgår är att insatsen särskilt anpassad bostad avser en av kommunen anvisad bostad. – Att lägenheten inte från början var anpassad ska inte läggas honom till last. Det ska i detta fall särskilt beaktas att han försökt få en egen bostad under mycket lång tid men att kommunen misslyckats med detta. Situationen var mycket kritisk och behovet av egen bostad var stort. Det fanns således ingen möjlighet att vänta till dess att kommunen anpassat bostaden för att därefter flytta in. Det är helt klart att den bostad som han bor i är anvisad av kommunen. Kommunen har avslagit varje hjälpinsats som han sökt. Han har sökt bostadsanpassning, särskilt anpassat boende, social förtur och medicinsk förtur. Vissa insatser är sökta flera gånger. – Kommunen har grundat sina avslagsbeslut på att han kan få sitt hjälpbehov tillgodosett genom annan insats och att hans sökta anpassningar är allt för omfattande för att beviljas inom ramen för den sökta insatsen men har samtidigt valt att avslå alla andra sökta hjälpinsatser och inte vidtagit en enda egen planerad åtgärd för att hjälpa honom, åtgärder som de facto utgör kommunens lagstadgade

skyldigheter. – Socialstyrelsens yttrande kan tolkas som att styrelsen anser att enskilda som har egna bostäder inte kan beviljas insatsen särskilt anpassat boende. Rätten till insatsen ska dock inte göras avhängig av huruvida han sökt anpassning av den befintliga bostaden eller inte, utan huruvida han har rätt till själva insatsen som sådan. Om domstolen fastställer att han har rätt till insatsen är det kommunens uppgift att verkställa beslutet genom att anvisa honom den bostad som han redan bor i och anpassa denna eller anvisa honom en annan bostad som enligt kommunen är lämpligare och som är eller som kommer att anpassas efter hans specifika behov. – Socialstyrelsens uppfattning att han enbart kan få rätt till insatsen efter det att kommunen anvisat honom en enligt kommunen lämplig bostad bär väsentligen präglet av ett moment tjugotvå. Kommunen har under årtal misslyckats med att hjälpa honom att få en egen bostad. När han äntligen får en bostad ska han inte få möjlighet att få denna anpassad. – Det är dokumenterat att länsstyrelsen, såsom tillsynsorgan, riktat allvarlig kritik mot kommunen gällande hans korttidsvistelse och handläggningen av ansökan om särskilt anpassat boende. Därutöver har länsstyrelsen riktat kritik mot kommunen gällande den grund som kommunen hänvisar till i sitt avslagsbeslut om särskilt anpassat boende. Att i en sådan situation upprätthålla ett strikt ansvar på att lägenheten ska anvisas kan i detta specifika fall inte innebära något annat än en urholkning av en absolut rättighet. – Syftet med LSS är att tillförsäkra personer med funktionshinder en god service och ett gott stöd. Avgörande för ett gott stöd och en god service är att insatserna ges utifrån varje enskild persons behov och önskemål. Det övergripande målet är att den enskilde ska kunna leva som alla andra, trots sitt funktionshinder. Genom de särskilda insatserna ska den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor. Av förarbetena framgår att ingen enskild faktor kan sägas ha så stor betydelse för känslan av den egna identiteten som den egna bostaden. Många personer med omfattande funktionshinder tillbringar en stor del av sin dag i det egna hemmet. Därför är bostaden många gånger ännu mer betydelsefull för personer med funktionshinder än den är för icke funktionshindrade personer. – Särskilt anpassat boende är en av flera insatser som faller inom LSS. Insatsen träffas således av lagens förarbeten och syfte i samma utsträckning som övriga insatser. Att det ska finnas något undantag för denna insats framgår varken av lagtext eller förarbeten. Vad gäller en annan insats enligt LSS, personlig assistans, så ska den enskilde erhålla personlig assistans i sådan omfattning som står i paritet med dennes faktiska hjälpbehov. Omfattningen av insatsen varierar från fall till fall. Någon begränsning av hur pass omfattande insatsen får vara finns inte

utan det avgörande är den enskildes funktionshinder och därvid anhängiga hjälpbehov. Att bedömningen ska göras utifrån varje enskilds individuella behov är otvistigt och en självklarhet. – När det kommer till särskilt anpassad bostad synes Sveriges Kommuner och Landsting vara av uppfattningen att denna insats har stora begränsningar och inte kan beviljas i vilken utsträckning som helst. Enligt förbundet ska anpassningarna dessutom begränsas till att endast gälla vissa typer av anpassningar såsom höj- och sänkbara köksskåp, bredare dörrar och borttagande av dörrar. Insatsen ska således inte beviljas utifrån den enskildes funktionshinder och individuella behov av anpassningar, utan grundas på den subjektiva uppfattningen om vilka anpassningar som kan anses inrymmas i insatsen hos den enskilde handläggaren som utreder ärendet. Synsättet är märkligt eftersom det inte finns något statiskt begrepp eller någon uppfattning avseende hur bostäder, som beviljas som särskilt anpassad bostad, ska utformas och anpassas. Eftersom rätten till insatsen tillfaller personer med olika funktionshinder och hjälpbehov är det självklart så att behovet av anpassningar varierar både i art och omfattning beroende på vem som söker insatsen. Det finns ingen regel som säger att insatsen endast ska gälla vissa redan färdigställda bostäder i kommunen som enbart får användas till de personer som beviljas insatsen särskilt anpassat boende. I regel torde det vara så att en enskild som beviljas insatsen anvisas en bostad som anpassas efter dennes specifika behov av anpassningar. – Sveriges Kommuner och Landstings uppfattning innebär att de personer som har de största funktionshindren stängs ute från insatsen. De personer som behöver insatsen mest får allra minst möjlighet att få den. Alternativet för dessa personer blir att söka insatser såsom gruppboende eller serviceboende, vilka inte i närheten påminner om eget boende. Detta går givetvis emot allt som en rättighetslagstiftning innebär. – För det fall det vid bedömningen ändå ska föreligga något slags begränsning av vilka anpassningar som får anses ingå i insatsen bör det handla om sådana fall där behovet av anpassning av bostaden är av mycket speciell art och som innefattar omfattande ingripanden samt ändrings- och anpassningsarbete på själva fastigheten. Ett sådant exempel kan hämtas från Kammarrättens i Stockholm dom den 2 december 2004 i mål nr 5454-04. I det målet rörde de sökta anpassningarna mycket speciella och omfattande ingripanden samt ändrings- och anpassningsarbete på bostaden. Anpassningarna innefattade bl.a. krav på att kommunen skulle finna en bostad i ett särskilt område som uppfyllde sökandens specifika önskemål. Med hänvisning till de omständigheter som förelåg i det rättsfallet kan en alltför komplicerad anpassning som innebär vittgående åtgärder och

ingripanden på själva fastigheten medföra att insatsen inte kan beviljas just på grund av att anpassningarna anses för omfattande. – Omständigheterna i rättsfallet är inte jämförbara med de omständigheter som föreligger i förevarande fall. AA har en bostad som han blivit anvisad av kommunen. En bostad som enligt kommunens uppfattning är lämplig för honom. Hans anpassningsbehov består av förstärkta dörrar, byte till toalett som saknar cistern, ett ljudisolerat tak och förstärkning av gipsväggarna. Hans anpassningsbehov är inte av speciell beskaffenhet och medför inte några större ingripanden samt ändrings- och anpassningsarbete. Fastigheten som sådan påverkas överhuvudtaget inte. De åtgärder som yrkats i ovan nämnda rättsfall överstiger vida de anpassningsåtgärder han önskar både när det gäller omfattning, ingripandet i bostaden och anpassningarnas speciella karaktär. Det kan dessutom konstateras att de anpassningar han sökt inte kan uppfattas som särskilt mycket mer omfattande åtgärder än de som Socialstyrelsen och socialnämnden anser ska ingå. – Sveriges Kommuner och Landsting anser att de insatser som avses i 9 § LSS endast kan gälla sådana bostäder där kommunen förfogar över möjligheten till verkställighet. Frågan som kan ställas är vad förbundet egentligen menar med detta uttalande. – Förbundets uppfattning öppnar upp för att det ska finnas en acceptans mot kommuner som inte kan verkställa gynnande beslut eller som nekar insatsen enkom pga. att kommunen saknar ekonomiska eller praktiska möjligheter att genomföra den. Förbundet anför vidare att fastighetsägarens nekande kan hindra en kommun att verkställa en insats som innebär att en bostad ska bli anpassad. Den bakomliggande orsaken i huvuddelen av sådana fall är att fastighetsägaren vill ha garanti för att bostaden återställs vid en eventuell flytt. Detta krav är inte något som bör kunna hindra kommunen att anpassa bostaden eftersom det enligt lag finns möjlighet för kommunen att bevilja återställningsbidrag. Kommunen har även möjlighet att ta tillbaka dyrare inventarier såsom hissar, ramper etc. som sedan kan återanvändas. Det som därmed enbart kan hindra kommunen i sådana fall är ekonomi vilket givetvis inte utgör skäl till att neka den enskilde en insats. – Sveriges Kommuner och Landsting anser att han ska söka bostadsanpassningsbidrag och att detta bidrag ska hjälpa honom att få sin bostad anpassad. Att påstå att han återigen ska vända sig till en kommun som under så pass lång tid gång på gång nekat honom hjälp är orimligt. Kommunen har dessutom redan i tidigare beslut fastställt att kommunen inte anser att han har rätt till bostadsanpassningsbidrag. – Med hänsyn till vad som framgår av förarbetena och syftet med lagen bör det inte finnas sådana begränsningar i lagen att de anpassningsbehov som han har inte ska inrymmas i

insatsen. Det är fullkomligt grundlöst att utgå från att det enbart ska vara fråga om sådana anpassningar som höj- och sänkbara köksskåp, bredare dörrar och borttagande av trösklar. Det är en ytterst snäv tolkning och det som istället bör vara mest relevant är sambandet mellan funktionshindret och de krav som den enskildes funktionshinder ställer på boendets utförande. Detta samband ska avgöra vilka anpassningar som bostaden ska ha. Han har med all tydlighet visat att sambandet mellan hans behov och de sökta anpassningarna föreligger och ska således erhålla rätt till insatsen särskilt anpassat boende. – Oavsett på vilket sätt ”en av kommunen anvisad lämplig bostad” ska tolkas och vilka anpassningar som ska anses inrymmas i insatsen så ska det konstateras att eftersom han har styrkt att han har behov av de sökta anpassningarna kan han endast nekas insatsen om hans behov faktiskt tillgodoses på annat sätt. Detta är något som kommunen ska visa. I förevarande fall har kommunen inte lyckats visa detta, tvärtom har kommunen mycket tydligt visat att kommunen anser att han inte har rätt till någon hjälpinsats överhuvudtaget. – Slutligen ska poängteras att detta handlar ytterst om en kommuns fullständiga oförmåga att hantera en svårt funktionshindrad pojkes behov. Den slutsatsen är uppenbar när man beaktar vad som förevarit i målet.

Socialnämnden vidhåller sitt ställningstagande.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Av 7 § första stycket LSS framgår att personer som omfattas av lagen har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9 om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och deras behov inte tillgodoses på annat sätt. En sådan insats är bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § 9).

Insatserna enligt LSS är sålunda preciserade i lagen. Andra insatser än de angivna kan inte ges med stöd av LSS (se RÅ 2006 not 187). Om en funktionshindrad har annat behov av stöd har kommunen att överväga bl.a. frågan om bistånd enligt socialtjänstlagen, vilket inte är bundet till vissa angivna insatser.

Av förarbetena till 9 § 9 LSS (prop. 1992/93:159) framgår bl.a. följande.

Bostadspolitikens inriktning är att alla ska ha möjlighet till en bra bostad till en rimlig kostnad. Ingen annan enskild faktor kan sägas ha så stor betydelse för känslan av den egna identiteten som den egna bostaden. Det är i bostaden man normalt tillgodoser sina mest elementära behov och bostaden är för de flesta människor tillsammans med arbetet den plattform från vilken man skapar relationer med andra människor och deltar i samhällslivet. Många personer med omfattande funktionshinder tillbringar en stor del av sin dag i det egna hemmet. Därför är bostaden många gånger ännu mer betydelsefull för personer med funktionshinder än den är för icke funktionshindrade personer (s. 83). – Verksamheten med bostadsanpassning har en viktig funktion att fylla för att personer med funktionshinder ska ges möjligheter till ett självständigt boende med god tillgänglighet. Väl genomtänkta bostadsanpassningsåtgärder är en väsentlig förutsättning för att många funktionshindrade ska kunna leva ett självständigt liv utanför institutionerna. Den 1 januari 1993 trädde en ny lag om bostadsanpassningsbidrag i kraft. Lagen innebär att kommunerna ges en skyldighet att i vissa situationer utge bostadsanpassningsbidrag. Personer med funktionshinder ska ha samma möjlighet som andra att själva välja bostadsform. De flesta människor vill ha en egen bostad. Det gäller självklart också de flesta människor med funktionshinder. För människor med funktionshinder finns enligt socialtjänstlagen en skyldighet för samhället att ordna lämplig bostad och service. – Handikapputredningen har konstaterat att personer med svåra funktionshinder inte får sina behov av bostad tillgodosedda i full utsträckning. Utredningen påvisar t.ex. att många personer med funktionshinder har en institution som sin enda stadigvarande bostad. Många bor också, trots att de är vuxna, kvar hos sina föräldrar. Dessa personer kan sägas sakna egen bostad i den meningen att de inte bor på ett sådant sätt att de kan leva ett eget och självständigt liv. Jag anser att det finns behov av ett lagskydd för att kunna tillförsäkra personer med omfattande funktionshinder tillgång till en lämplig och individuellt anpassad bostad med service. Även om det inte finns anledning att i detalj reglera hur boendet ska vara organiserat, anser jag att vissa huvudformer bör gälla för verksamheten. Enligt min uppfattning bör de kvalitativa aspekterna på bostaden ur den enskildes perspektiv vara avgörande för bedömningen av den. Kriterierna för bedömningen av en bostad bör därför avgöras med hänsyn till t.ex. hur graden av självständighet i bostaden kan upprätthållas. Kraven på självständighet förutsätter att ett litet antal personer bor tillsammans. I samtliga former förutsätts att bostaden är personligt anpassad och att det i anslutning till boendet ordnas erforderligt personellt stöd och service. Den enskildes önskemål om bostadsform och behovet av stöd och service bör vägas samman i bedömningen av vilken bostadsform som ska tillhandahållas (s. 85). – Flertalet personer med funktionshinder bor i egna bostäder. De allra flesta ungdomar med funktionshinder önskar också att, som andra ungdomar, flytta från föräldrahemmet till en egen bostad, ofta i samband med att de gått ut skolan eller fått någon form av anställning. Möjligheten för de flesta personer med mer omfattande funktionshinder som bor i en egen bostad att kunna leva ett aktivt och självständigt liv är

avhängigt av att bostaden är personligt anpassad och att de får tillräckligt och allsidigt personligt stöd. Det senare har hittills vanligen ordnats genom socialtjänstens hemtjänstverksamhet. Sedan några år finns det också i vissa kommuner möjlighet att få personlig assistans via ett kooperativ eller en annan organisation som tagit på sig arbetsgivaransvar för sådan personal. Jag anser att enskilda med svåra funktionshinder genom den nya lagen ska ges en rätt till en av kommunen anvisad lämplig bostad. I begreppet lämplig avser jag att bostaden bör ha en viss grundanpassning. Behövt stöd och service i anslutning till boendet bör ges inom ramen för de insatser som jag nyss föreslagit i övrigt ska gälla enligt den nya lagen, t.ex. personlig assistans och ledsagarservice (s. 87). – En bostad enligt den nionde punkten kan utformas på olika sätt. Tre huvudformer kan dock urskiljas. Det kan vara fråga om en av kommunen anvisad särskilt anpassad bostad utan fast bemanning eller en servicebostad med visst fast basstöd genom anställd personal för anläggningen eller slutligen en gruppboende med erforderlig fast kollektiv bemanning som i huvudsak ska täcka de boendes hela stödbehov. Om den enskilde, med hjälp av övriga insatser enligt detta lagförslag och en viss grundanpassning av bostaden, klarar ett boende i en särskilt anpassad bostad utan fast bemanning, kan detta vara att föredra framför servicebostad eller gruppboende (s. 179 f.). – Det bör framhållas att vad som regleras i denna punkt är rätten att från kommunen erhålla en för ändamålet anpassad bostad och beträffande servicebostad och gruppboende därtill hörande personellt stöd. Kostnader för exempelvis mat ingår inte i insatsen utan är sådant som den enskilde själv ansvarar för. Den som ordnat sitt boende själv har, liksom alla som ingår i lagens personkrets, möjlighet att få erforderligt personellt stöd genom att åberopa någon eller några av de andra punkterna i detta stycke (s. 180 f.).

Av utredningen i målet framgår bl.a. följande. AA är född 1986 och har funktionshinder i form av autism och utvecklingsstörning. Funktionshindren orsakar betydande beteendestörningar. Han bodde under 2002 tillsammans med sina föräldrar och hade personlig assistans dagtid samt vistades periodvis i ett korttidsboende. I november 2002 gjordes bedömningen att han hade ett akut behov av ett permanent eget boende och en ansökan om insatsen särskilt anpassat boende enligt LSS lämnades in. Av inlämnade läkarintyg framgick bl.a. att han var mycket ljudkänslig och att lägenheten skulle behöva isoleras från ljud utifrån. Kommunen anvisade honom en plats i ett gruppboende, men efter besök på gruppboendet tackade han nej till den erbjudna insatsen med hänvisning till att både han och personalen på gruppboendet ansåg boendet olämpligt för honom. I en utredning daterad den 13 maj 2003 bedömde socialnämndens LSS-handläggare att en bostad med särskild service inte var lämplig för AA. Socialnämnden avtog den 10 september 2003 hans ansökan om annan särskilt anpassad bostad med hänvisning

till att behovet kunde tillgodoses på annat sätt. I december 2003 flyttade AA in i en trerumslägenhet på Porsön i Luleå. Lägenheten hade i slutet av september 2003 anvisats honom av det kommunala bostadsbolaget Lulebo. Länsrätten, dit AA överklagat socialnämndens avslagsbeslut, avslog den 28 april 2004 överklagandet. Länsrättens dom vann laga kraft. – I den lägenhet där AA nu bor har han personlig assistans av två personer dygnet runt. Hans aggressionsutbrott, som kan orsakas av t.ex. störande ljud, har vid flera tillfällen orsakat skador i lägenheten. Reparationerna har han hittills bekostat själv. – Under sommaren 2005 ansökte AA om bostadsanpassningsbidrag för byte av wc-stol, förstärkning vid tvättställ och ljudisolering av tak. Kommunen avslog ansökan den 19 oktober 2005 med motiveringen att fastighetsägaren lämnat ett medgivande med förbehåll om återställning, vilket ansågs medföra att fastighetsägaren inte hade godkänt ansökan. Beslutet vann laga kraft.

AA ansökte i december 2005 hos socialnämnden på nytt om insats enligt 9 § 9 LSS och det är denna ansökan som förevarande mål gäller. Ansökan preciserades till vissa individuellt utformade anpassningsåtgärder i AAs egen lägenhet. Handläggningen hos nämnden samt under den fortsatta processen hos länsrätten och kammarrätten har varit helt inriktad på hans rätt till insats i form av de begärda anpassningsåtgärderna. Frågan i målet är om denna anpassning utgör en sådan insats som kan ges med stöd av LSS. AAs rätt till annan insats enligt 9 § 9 LSS än den nu aktuella är således inte föremål för prövning i detta mål.

Av ordalydelsen av 9 § 9 LSS och ovan refererade förarbetsuttalanden får anses framgå att innebörden av den insats som avses med begreppet ”annan särskilt anpassad bostad” är att från kommunen erhålla en bostad som är lämplig för ändamålet. Den som redan har en bostad och vill få denna anpassad på visst sätt är i stället hänvisad till att söka bidrag till detta med stöd av lagen om bostadsanpassningsbidrag. AAs yrkande gäller således inte en sådan insats som avses i 9 § 9 LSS. Att han har erhållit lägenheten efter anvisning från det kommunala bostadsbolaget medför ingen annan bedömning. Överklagandet ska därför bifallas.

Regeringsrätten erinrar samtidigt om att det enligt 15 § LSS åvilar kommunen att verka för att personer som avses i 1 § får sina behov tillgodosedda. Vidare följer av 5 kap. 7 § socialtjänstlagen att socialnämnden ska medverka till att en funktionshindrad person får bo på

ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. Oavsett att den specifika insats som AA ansökt om inte ryms inom begreppet annan särskilt anpassad bostad i 9 § 9 LSS åvilar det därför socialnämnden att erbjuda andra lösningar som kan tillgodose hans behov.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer socialnämndens beslut den 7 juni 2006.

Susanne Billum

Carl Gustav Fernlund

Henrik Jermsten

Kristina Ståhl

Olle Stenman

Ulla Perttu

Regeringsrättssekreterare

Avd I

Föredraget 2008-07-09

Målet har föredragits av regeringsrättssekreteraren Patrik Lidin